

Namdalsbibliotekene

Samarbeid for bedre kvalitet og tilgjengelighet

Utviklingsprosjekt basert på partnerskap mellom

Prosjektperiode:	2005-2007
Utarbeidet av:	 Nord-Trøndelag fylkesbibliotek - et ansvar for FYLKESTINGET
Dato:	15.3.2005

Innledning

Prosjektidéen "Namdalsbibliotekene : Samarbeid for bedre kvalitet og tilgjengelighet" tar utgangspunkt i behovet for bibliotekutvikling i Indre Namdal, Ytre Namdal og Midtre Namdal, og er utviklet i et partnerskap mellom de 14 kommunene som regionene omfatter, ABM-utvikling (Statens senter for arkiv, bibliotek og museum) og Nord-Trøndelag fylkeskommune. Med bibliotekutvikling menes varig forandring til en ønsket biblioteksituasjon.

Initiativet til prosjektet ble tatt på kommunalt nivå høsten 2003. Varaordføreren i Namsskogan kommune startet prosessen som først omfattet bibliotekene i Indre Namdal. Vinteren 2004 startet en utviklingsprosess i Ytre Namdal da bibliotek ble vedtatt som eget arbeidsområde innenfor det interkommunale samarbeidet. Bibliotekene i Midtre Namdal sluttet seg til samarbeidsidéen ved nyttår 2005. Alle kommunene i Namdal er nå deltagere i partnerskapet.

Nord-Trøndelag fylkesbibliotek har hatt rollen som tilrettelegger underveis i prosjektplanleggingen, og har utarbeidet prosjektbeskrivelsen på grunnlag av bidrag fra de ulike aktørene. Utviklingssenteret i Ytre Namdal har vært en støtte i dette arbeidet.

ABM-utvikling ser prosjektet som en del av en større satsing på interkommunalt/regionalt samarbeid for å få fram erfaringer til bruk i den kommende bibliotekutredningen. Prosjektet skal gi kunnskap om hvorvidt nye strukturer og nye standarder innen bibliotekdriften kan føre til bedre tjenester for innbyggerne. ABM-utvikling vil også se på fylkesbibliotekets rolle som koordinator i denne sammenheng.

Behovet for bibliotekutvikling vokser fram i takt med endringer i samfunnet. Framveksten av informasjonssamfunnet stiller store krav til bibliotekenes tjenester og kompetanse når det gjelder tilrettelegging for enkeltmenneskers tilgang til kvalitetssikret informasjon, kunnskap og opplevelser. Dette handler om tilrettelegging og veiledning i det lokale biblioteket og ved hjelp av nettbaserte tjenester. Det handler også om utvikling av nye former for samarbeid og nettverk. Når en bibliotekbruker mottar en tjeneste fra sitt lokale bibliotek, kan det være et resultat av virksomhet ved flere typer bibliotek og andre kunnskaps-/kulturinstitusjoner. Et nettverk av skole-, folke-, fylkes- og fag-/forskningsbibliotek bidrar på ulike nivå for at alle innbyggerne skal kunne få et så godt bibliotektilbud som mulig.

Begrep som livslang læring, flerkultur, informasjonskompetanse, digital kompetanse, endringskapasitet og leseferdighet preger nasjonale satsinger for å sikre enkeltmenneskers mulighet til å skape seg et godt liv i et stadig mer komplisert samfunn. Samtidig fokuserer både kommunene, regionrådene og fylkeskommunen på mål knyttet til kulturopplevelser, livskvalitet, bolyst, kompetanse og næringsutvikling. Lokale møteplasser og læringsarenaer blir viktige redskap, og folkebibliotekene er naturlige aktører i denne sammenhengen.

Den følgende beskrivelsen av utviklingsprosjektet tar for seg prosjektets hovedmål, organisering og metode, bakgrunn, prosjektets målgruppe, forventet nyutvikling og overføringsverdi, framdriftsplan og til slutt finansieringsplan.

2. Hovedmål og sentrale tiltak

Prosjektets hovedmål er å utvikle bedre bibliotek tjenester i Namdals-kommunene, gjennom interkommunalt samarbeid og bedre ressursutnyttelse til beste for brukerne. Et hovedelement i prosjektet er utvikling av en samordnet bibliotekplan for hele Namdal. I denne inngår delplaner for Indre Namdal, Ytre Namdal og Midtre Namdal.

Det skal lages og prøves ut felles strategier når det gjelder:

- bibliotekfaglig kompetanse,
- synliggjøring av biblioteket i samfunnet,
- IKT som arbeidsredskap,
- nettbaserte tjenester,
- samlingsutvikling,
- leseglede og læring hos barn og unge samt når det gjelder
- tjenester for voksne under utdanning.

Resultater skal dokumenteres og synliggjøres på eget nettsted underveis.

Det skal fokuseres på mulighetene som ligger i alliansebygging og tjenesteutvikling på tvers av fag, sektor, institusjon, region og kommune. Prosjektet skal være preget av åpenhet for at ulike deler av Namdal har behov for ulike former for tilrettelegging og samarbeid.

Utvikling og utprøving av ny infrastruktur når det gjelder kompetanse og IKT er sentralt, og områder der det umiddelbart vil skapes en merverdi ved at mange aktører går sammen. Det er tiltak knyttet til disse arbeidsområdene som er mest kostnadskrevende i prosjektperioden. Prosjektet skal fokusere på løsninger som kan videreføres som del av bibliotekenes ordinære drift etter prosjektslutt. Samtidig er det viktig å gjøre seg erfaringer med ordninger som underveis i prosjektet gir verdifulle resultater, og som kan danne basis for planleggingen av framtidig bibliotekstruktur.

2.1. Infrastruktur knyttet til kompetanse

Det skal ansettes tre regionale bibliotekkoordinatorer i 40 %-stillinger (i kombinasjon med andre bibliotekstillinger) som får hovedansvaret for bibliotekplanleggingen, nettverksbyggingen og koordineringen av forsøksvirksomheten rundt i det enkelte folkebibliotek. Nettverket av prosjektmedarbeidere i folkebibliotekene skal sikre lokal forankring, bidra til kompetanse- og tjenesteutvikling på tvers og ikke minst sørge for at tjenestene blir tilgjengeliggjort for publikum på best mulig måte. Fylkesbiblioteket skal ha en rolle som hovedkoordinator i utviklingsarbeidet.

2.2. Infrastruktur knyttet til IKT

Det skal legges til rette for at alle Namdalsbibliotekene blir tilgjengelige på Internett med sine ressurser. I denne prosessen skal det tas hensyn til hvilke muligheter den enkelte kommune har til å videreføre nye tjenester også etter prosjektperioden. Dette arbeidet vil omfatte samarbeid om kontraktsinngåelse med aktuelle leverandører. IKT-løsningen skal gi muligheter for samsøk (søk i flere kataloger samtidig) og danne basis for utvikling av nye tjenester i samarbeid med andre regionale aktører som for eksempel videregående skoler, kulturinstitusjoner og lokalt næringsliv.

Prosjektet skal utvikle folkebiblioteket som aktør i forhold til begrepet "e-borger". E-borgeren skal kunne orientere seg ved hjelp av digital offentlig informasjon, bruke digitale tjenester og delta i offentlige debatter. Folkebiblioteket har en viktig rolle i arbeidet med å formidle disse

tjenestene til allmennheten, og motarbeide utviklingen av A- og B- lag knyttet til informasjonskompetanse.

Det legges ned store ressurser i utbyggingen av bredbånd i Namdal. Folkebibliotekene må omfattes av denne satsingen, slik at det store mangfoldet av nettbasert formidling både internasjonalt og nasjonalt blir tilgjengelige for alle uavhengig av privat IKT-situasjon. Det er imidlertid vesentlig at bredbåndet ikke bare formidler impulser utenfra, men at det også kan fylles med tjenester som formidler lokale og regionale kultur- og kunnskapsressurser. Også her kan folkebibliotekene spille en sentral rolle hvis de utvikles i riktig retning. Prosjektet "Namdalsbibliotekene" skal sikre Namdalskommunenes synlighet i "Norsk digitalt bibliotek" som er under utvikling.

2.3. Prosjektets målgruppe

Prosjektets målgruppe omfatter:

- Bibliotekansatte og deres samarbeidspartnere.
- Ledelsen i kommunene, regionrådene.
- Innbyggerne i Namdal.

3. Organisering og metode

Prosjektet er et toårig nettverksprosjekt med mange aktører: Region Indre Namdal (Røyrvik, Namsskogan, Høylandet, Grong, Lierne og Snåsa), region Ytre Namdal (Vikna, Leka og Nærøy), region Midtre Namdal (Overhalla, Namsos, Namdalseid, Fosnes og Flatanger), ABM-utvikling, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Nord-Trøndelag fylkesbibliotek.

Prosjektledelsen skal bestå av en koordinator (fagutdannet bibliotekar) i hver av de tre regionene, hver på ca. 40 % stilling, sammen med en hovedkoordinator ved fylkesbiblioteket i ca. 20 % stilling. I hvert folkebibliotek skal det være en prosjektmedarbeider i ca. 10 % av bibliotekets totale stillingsressurs for deltagelse i nettverket og utførelse av lokalt planleggings-, utprøvings- og dokumentasjonsarbeid. Det er meningen at dette arbeidet skal knyttes nært opp til den daglige bibliotekvirksomheten for å sikre organisatorisk læring og framtidig videreføring av vellykkede opplegg.

Prosjektet skal ses i sammenheng med lignende prosesser andre steder i landet. Det skal legges til rette for erfaringsoverføring fra relevante utviklingsprosjekter både i Nord-Trøndelag og ellers i landet. Resultater underveis og i avslutningen av prosjektet skal gjøres tilgjengelig for eventuell bruk i bibliotekutredningen som er under arbeid.

4. Bakgrunn

Prosjektet tar utgangspunkt i samarbeidsprosesser på bibliotekområdet i Ytre Namdal og Indre Namdal. Regional infrastruktur knyttet til kompetanse og IKT kom tidlig opp som utfordringer der det krevdes ekstraordinære midler i en intensiv utviklingsfase.

Namsskogan kommune tok høsten 2003 initiativ til et samarbeidsprosjekt for bibliotekutvikling i Indre Namdal, blant annet i lys av samarbeidsprosesser på andre kommunale områder. Nabokommunene fulgte opp og det ble dannet en samarbeidsgruppe bestående av bibliotek- og kulturansatte. Gruppen har utarbeidet en foreløpig prosjektskisse som ble lagt fram for Indre Namdal regionråd våren 2004.

I Ytre Namdal er samarbeidet initiert av regionrådet, der bibliotek er definert som et eget samarbeidsområde i planen for regionalt samarbeid. Arbeidet med bibliotekplan for Ytre Namdal er så vidt begynt, og det er laget en rapport for regionrådet som de samarbeidende biblioteksjefene står bak.

ABM-utvikling viste interesse for samarbeidsprosessene og prosjektidéen høsten 2004, og inviterte alle Namdalskommunene og fylkesbiblioteket til å delta i et større utviklingsarbeid knyttet til den kommende bibliotekutredningen.

En helhetlig projektskisse for ”Namdalsbibliotekene : Samarbeid for bedre kvalitet og tilgjengelighet” ble på dette grunnlaget utarbeidet av fylkesbiblioteket i samarbeid med bibliotekgruppene i Indre og Ytre Namdal.

Midtre Namdal sluttet seg til prosjektidéen i januar 2005, og prosjektidéen ble presentert for Midtre Namdal regionråd den 17. mars 2005. Ledelsen i alle Namdalskommunene har bekreftet sin deltagelse i partnerskapet. 1. mars 2005 kom bekreftelsen på at ABM-utvikling støtter prosjektet i henhold til vedlagte finansieringsplan.

4.1. Demografi

Namdal består av 14 kommuner (fordelt på tre regioner) med til sammen 38872 innbyggere. Innbyggertallet i hver enkelt kommune varierer fra rundt 550 i Røyrvik, til 5269 i Nærøy. Bykommunen Namsos skiller seg ut som den klart største med rundt 12000 innbyggere. Namdal består både av fjellkommuner med flere mindre bygder, landbruks-/reindriftskommuner og kystkommuner. Det er lange avstander mellom de fleste av kommunesentrene. Namdal har samisk befolkning og en del nye befolkningsgrupper i forbindelse med innvandring og flyktningsmottak.

4.2. Bibliotekmessige forhold

Fem av kommunene har i dag fagutdannet biblioteksjef. Biblioteklokalene er stort sett tilfredsstillende, og flere av kommunene har relativt gode åpningstider som følge av samarbeid med andre kommunale tjenester. Det er store variasjoner i utlåns- og besøkstall i de ulike kommunene, men enkelte utmerker seg med høyt utlån og mye besøk. De fleste kommunene har automatisert katalog og utlån ved hjelp av Mikromarc, tre bibliotek har katalogen tilgjengelig på Internett. Det er store variasjoner i hvordan bibliotekene ellers synliggjør sine tjenester på Internett. Fem av kommunene har avtale om kjøp av tjenester fra Sørsamisk bokbuss. Bibliotekutviklingen i regionen har tidligere i stor grad handlet om planlegging av nye lokaler og automatisering. Det har i perioder vært arrangert regionmøter, men det har i liten grad blitt utviklet konkrete samarbeidsprosjekter. Det er en utfordring for de fleste å finne handlingsrom til strategisk bibliotekplanlegging og iverksetting av utviklingstiltak.

4.3 Hvorfor samarbeidprosjekt?

Folkebibliotekene i Namdal er hver for seg små aktører med begrensede ressurser når det gjelder økonomi og kompetanse. Dette er realiteten for mange norske folkebibliotek. I prosjektet "Namdalsbibliotekene: Samarbeid for bedre kvalitet og tilgjengelighet" skal det undersøkes om tettere samarbeid som innebærer faglige koordinatorene, samordning av IKT-satsing, regional bibliotekplanlegging og utprøving av fellestiltak, vil føre til bedre ressursutnyttelse og høyere kvalitet. Kan regionalt biblioteksamarbeid bidra til å styrke folkebibliotekenes rolle i samfunnet? Kan dette prosjektet bidra til 1. Heving av innbyggernes livskvalitet, og 2. Positiv samfunnsutvikling?

Prosjektet vil ha betydning for bibliotekutviklingen i Nord-Trøndelag som helhet, og i samarbeid med ABM-utvikling skal erfaringene fra prosjektet brukes i arbeidet med den nasjonale bibliotekutredningen.

5. Konsekvenser/Nyutvikling

Det kan pekes på en rekke konkrete konsekvenser av prosjektet:

- Regionalpolitisk fokus på bibliotekets rolle i samfunnet.
- Kompetanseutvikling og kompetanseutveksling.
- Erfaring med ny struktur: Regionale bibliotekkoordinatorer.
- Bedre tjenester i "hybride" bibliotek (Hybride bibliotek: Kombinasjon av 1. Fysiske lokale bibliotek som møteplass/læringsarena og 2. Nettbaserte tjenester).
- Samordnet bibliotekplan for hele Namdal, med delplaner for Midtre Namdal, Indre Namdal og Ytre Namdal.
- Fokus på bibliotekplanlegging som prosess og redskap for organisatorisk læring og dynamisk utvikling.
- Alle Namdalsbibliotekene på nett, med mulighet for samsøk og basis for utvikling av nye tjenester i samarbeid med andre aktører.
- Etablert biblioteksamarbeid innen hver region og på tvers innenfor regionene.
- Utprøving av ulike samarbeidsformer og fellestiltak ut fra lokale forutsetninger og overordnede strategier.
- Utprøving av fylkesbiblioteket som koordinator og veileder.

Flere av elementene kan betegnes som nyutvikling i nord-trøndersk sammenheng, mens det er utprøvingen av regionale koordinatorene og selve oppbyggingen av prosjektet som kan betegnes som nytenking i nasjonal sammenheng.

5. Prosjektets overføringsverdi

Prosjektet vil i stor grad ha overføringsverdi når det gjelder biblioteksamarbeid og -utvikling i Nord-Trøndelag for øvrig, men også i nasjonal sammenheng. For å sikre overføringen av resultater og erfaringer underveis skal det opprettes et eget nettsted for å synliggjøre prosjektvirksomheten. utfordringer skal identifiseres, løsninger skal beskrives, resultat skal rapporteres. Erfaringene skal også synliggjøres i form av artikler og foredrag.

6. Framdriftsplan

Prosjektets framdrift blir stort sett som i følgende framdriftsplan:

Søknadsperiode:	01.06.2005	Til dato:	31.06.2007	2005/2006				2006/2007			
Fra dato:											
Hovedaktiviteter/oppgaver fordelt på kvartal:				3	4	1	2	3	4	1	2
Møter i hver region	v		v		v		v		v		
Utllysning av koordinatorstillinger	v										
Kick-off-samling hele Namdal, bibl, komm.ledelse, andre?		v									
Bibliotekplanprosess i den enkelte region		v	v	v	v	V	v				
Samordning av bibliotekplaner/strategier			v		v		v				
Utprøving av fellestiltak i det enkelte bibliotek		v	v	v	v	V	v				
Kompetansehevende tiltak/kurs for hele Namdal			v		v		v				
Tilrettelegging av IT som arbeidsredskap			v	v	v	V	v				
Nettbaserte tjenester for hele Namdal				v	v	V	v				
Nettbaserte tjenester for hver enkelt region			v	v	v	V	v				
Samordning av innkjøpsavtaler; Norsk syst.utv, BS etc		v	v								
Markedsføring av nye tjenester				v	v	V	v				
Evaluerings underveis/ Rapportering hvert halvår		v		v		V				v	
Sluttrapport – med blick framover											v

Tiltak som markeres over flere semestre betyr videreføring av tiltaket.

7. Kostnader og finansiering

Merket med * betyr bekreftet kommunal og fylkeskommunal egeninnsats.

Kostnader		2005/2006	2006/2007	Total sum
Delplan Ytre Namdal	Koordinator 40 % stilling	160000	160000	320000
	Reiser, møter, kontorutgifter, kompetansetiltak	27000	34000	61000
	Prosjektmedarbeidere i folkebibliotek, inkl. kontorutgifter	*160000	*160000	320000
	Reiser, møter	*40000	*40000	80000
	Tiltak IKT og formidling	180000	190000	370000
Delplan Indre Namdal	Koordinator 40 % stilling	160000	160000	320000
	Reiser, møter, kontorutgifter, kompetansetiltak	27000	34000	61000
	Prosjektmedarbeidere i folkebibliotek, inkl. kontorutgifter	*160000	*160000	320000
	Reiser, møter	*40000	*40000	80000
	Tiltak IKT og formidling	180000	190000	370000
Delplan Midtre Namdal	Koordinator 40 % stilling	160000	160000	320000
	Reiser, møter, kontorutgifter, kompetansetiltak	27000	34000	61000
	Prosjektmedarbeidere i folkebibliotek, inkludert kontorutgifter	*160000	*160000	320000
	Reiser, møter	*40000	*40000	80000
	Tiltak IKT og formidling	180000	190000	370000
Prosjektledelse Fylkesbiblioteket	Hovedkoordinator 20 % stilling	*80000	*80000	160000
	Reiser, møter, kontorutgifter,	*34000	*33000	67000

	synliggjøring			
SUM		1815000	1865000	3680000

Finansiering:

Merket med * betyr bekreftet finansiering. Vi kan regne med antydnet finansiering for andre prosjektår fra ABM-U, men de tildeler midler for et år av gangen.

	2005/2006	2006/2007	Total sum
Egeninnsats Ytre Namdal	*200000	*200000	400000
Egeninnsats Indre Namdal	*200000	*200000	400000
Egeninnsats Midtre Namdal	*200000	*200000	400000
Egeninnsats fylkesbiblioteket	*115000	*115000	230000
RUP	475000	475000	950000
ABM-U	*550000	600000	1150000
Høykom	75000	75000	150000
SUM	1815000	1865000	3680000